

הנה ענינה אלקי כמו שזכרנו, ולא עוד אלא* שהוא היותר עליון ונשגב שבפנינים הנמשכים ומגיעים ממנו יתברך אל הברואים, וכיון שכן, נדאי שיש לו לאדם לירא ולרעד בעסקו בענין כזה, שנמצא הוא נגש לפני אלקיו, ומתעסק בהמשכת האור הגדול ממנו אליו, והנה צריך שישב משפלותו האנושי, וירעש מרוממותו יתברך, והנה נגל מאד מחלקו הטוב שזכה לזה, אף ברעדה כמו כן, ונקלל בזה שלא ישב בקלות ראש, ולא ינהג שום מנהג בזיון לא בדבריה ולא בספריה, וידע לפני מי עומד ומתעסק, ואם הוא עושה כן אז יהיה תלמודו מה שראוי לו להיות באמת, ותמשך על ידו ההשפעה שזכרנו, ויתעצם בו היקר האלקי, וימשך תקון והארה לכל הברואה. אבל אם תנאי זה יחסר ממנו, לא תמשך ההארה על ידו, ולא יהיו דבריו אלא כשאר כל הדבורים האנושיים, הגיונו – בקורא אנרת, ומחשבותיו – כחושב בדברי העולם, ואדרבא לאשמה תחשב לו, שקרב אל הקדש בלי מורא, ומקל ראשו לפני בוראו, עודו מדבר לפניו ומתעסק בקדשתו יתברך, ואולם* כפי מדרגת המורא, ושעור הכבוד והזהירות בו, כן יהיה שעור יקר התלמוד ומדרגת ההשפעה הנמשכת על ידו.

וזו והתנאי השני הוא* תקון המעשה, כי הנה מי שירצה להמשיך השפעה, ראוי שיהיה הוא הגון ומוכן להמשיכה, אכן אם הוא מטמא את עצמו באשמות ופשעים, ומרחיק עצמו מבוראו, וזונה מאחריו אחרי פחות הטמאה והרע, נדאי שיאמר בו: "ולרשע אמר אלקים מה-לך לספר חקי" וכו', וכן אמרו חכמינו וזכרונם לברכה: "כל המלמד לתלמיד שאינו הגון כאלו זורק אבן למרקוליס" (חולין קלג), והנה איש כזה, נדאי שתורתו לא תמשיך מן ההשפעה שזכרנו שום מדרגה כלל.

התנאי בלמוד שלא יהיה רשע שתורת המשיך כלום מהשפע התורני

עלוי המעשים יגידל בערך מעלת הלמוד והמשכת שפעו

ואף על פי כן, רזו גדול גלו לנו חכמינו וזכרונם לברכה, שאילו לא היו הרשעים עזובים את תלמוד התורה, סוף – שהיו חוזרים למוטב, כי אף על פי שאין בכם להמשיך שום המשך מלפניו יתברך כמו שזכרנו, כבר דברי התורה בעצמם מקדשים ועומדים, מצד עצמם, עד שבהתמיד העסק בהם, יגיע מהם פעם אחר פעם קצת התעוררות, וכמו דמות הארה – קטנה שבקטנות, אל העוסק בהם, שסוף סוף תגבר עליו, ותחזירהו למוטב, והוא מה שאמרו חכמינו וזכרונם לברכה: "הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו, שתמאור שבה מחזירן למוטב" (מדרש איכה פתיחתא ב), ואמנם פשוט הוא, שאין הדברים אמורים במי שיתעסק בה דרך שחוק והתול, או לגלות בה פנים שלא כהלכה, אלא שיתעסק בה לפחות כמו שמתעסק בשאר החכמות.

וזו ואולם* מי שמטהר ומקדש עצמו במעשיו, הוא ימשיך בתלמודו השפעה כשעור ההקנה שהכין את עצמו, וכשעור שירצה בהקנה כן ירצה יקר התלמוד ולחו, והוא, מה שמצינו בחכמים הקדמונים, שתורתם היתה מעטירתם כח גדול, ונותנת להם מעלה ויקר מה שלא נמצא בדורות האחרונים, מפני יתרון הקנותם על הקנות האחרונים. וכבר אמרו על יונתן בן עזיאל שבשעה שהיה עוסק בתורה – "כל עוף שהיה פורח עליו הנה נשרף (סוכה כח, בבא בתרא קלד) מפני עצמו. השראת השכינה שהיתה שורה עליו על ידי למודו.

אך דברי התורה מעצמם מקודשים עד שכחם רב להאר ולחקן גם רשע גמור כשיתמיד בס כלי כונת רע